

veranderd. Was aanvankelijk meer sprake van een enigszins defensieve houding – de taal moet als eenheid verdedigd worden – nu stellen we veel meer: binnen een eenheid is verscheidenheid ook een waarde. In plaats van ons schrap te zetten tegen het oprukkende Engels, hebben we het nu over de plaatsbepaling van onze taal tussen andere talen. En waren we aanvankelijk sterk gericht op de taal zelf, geleidelijk kwam er steeds meer aandacht voor de taalgebruiker; hoe kunnen we verschillende doelgroepen van taalgebruikers ondersteunen en drempels wegnemen.

“Het is dat de Nederlandse taal zo besmet is. Door vele vreemde on-Nederlandse woorden die erin opgenomen zijn en die men dagelijks nog veelvuldig ziet toenemen. Zodat onze moedertaal bijna verpletterd is. Dit is iets betreurenswaardigs, dat iedereen wel moet verdrieten. Dat wij Nederlanders, die alle andere talen kunnen leren onze eigen, met de geboorte meegekregen taal zo onbehoorlijk spreken (...) of meent men dat ons woorden ontbreken om nauwkeurig in het Nederlands duidelijk te maken wat we bedoelen? (...) Op die manier gaat het Nederlands geheel verloren.”

Dit citaat stamt uit de eerste gedrukte Nederlandse grammatica, *Twe-spraack van de Nederduitsche letterkunst* uit 1584. Kennelijk maken we ons al eeuwenlang zorgen om vreemde invloeden in onze taal. Maar is daar een grond voor?

Vandaag de dag heten onze televisieprogramma's *Popstars*, *Got Talent* of *So You Think You Can Dance*. Maar als het er op aankomt, zegt deelnemer Eldrick direct na zijn optreden dat hij “het effe niet meer ziet zitten”. En een ander laat ons weten: “Het was heel emotioneel en ik heb zoooo'n gat in me hiel.” Dat is klinkklaar Nederlands. En dat kan Brabants, straattaal of Surinaams-Nederlands zijn. Maar het is wel de taal waarin je het beste kunt uitdrukken wat je bezielt.

De Nederlandse taal is springlevend. Met meer dan tweeëntwintig miljoen sprekers is het Nederlands de achtste taal in de Europese Unie en zo ongeveer de vijfendertigste wereldwijd. In veertig landen in de wereld, aan zo'n honderdtachtig afdelingen van universiteiten, studeren ongeveer vijftienduizend jonge mensen Nederlands. Aan honderden instellingen op niet-universitair niveau geven nog eens ruim zesduizend leerkrachten Nederlands

[T] **“NEDERLANDS, WERELDTAAL”.**
DE TAALUNIE ANNO 2011

Handel doet afstanden teniet en laat zich nergens door tegenhouden. We verkopen onze producten met evenveel liefde in Polen, Duitsland of Brazilië. Architectuur, dans, muziek kunnen we delen met Frankrijk, Italië, China zelfs. Voor de taal ligt dat anders. Dat onderdeel van onze cultuur kunnen we met niemand beter delen dan met de landen waarin diezelfde taal een wezenlijke rol vervult. Dat gegeven vormt al dertig jaar de basis van de unie van de Nederlandse taal. Aanvankelijk ging het vooral om de burenen Nederland en Vlaanderen. Inmiddels maken Suriname, Curaçao en Sint-Maarten actief deel uit van het geheel. Met respect voor ieders eigenheid.

Natuurlijk zijn de doelstellingen van de Nederlandse Taalunie in de loop der tijd geëvolueerd. Sprak het Taalunieverdrag in 1980 nog van integratie binnen het taalgebied, vandaag de dag is overwegend sprake van samenwerking. Ook de inzichten zijn

aan vierhonderdduizend mensen die onze taal leren. Onderzoek heeft aangetoond dat het Nederlands in de top tien staat van meest gebruikte talen op internet. Op het terrein van taal- en spraaktechnologie nemen we met het Nederlands wereldwijd een koppositie in. Nederlandstalige literatuur is naar alle uithoeken van de wereld vertaald. We vinden van oorsprong Nederlandse woorden terug in zo'n honderddertig talen. Met andere woorden: *Nederlands is een wereldtaal*. Een motto dat naar onze stellige overtuiging nog heel lang geldig zal blijven.

Daar moeten we natuurlijk wel aan werken. De Taalunie wil zuurstof blijven geven aan het Nederlands door ervoor te zorgen dat de taalgebruiker over alle mogelijke middelen kan beschikken om optimaal in het Nederlands te kunnen communiceren. De kern van het werk van de Taalunie ligt in het verzamelen en ontsluiten en delen van kennis en informatie over en in de Nederlandse taal. Ik noem een paar voorbeelden:

De Nederlandse Taalunie heeft een website, www.taaladvies.net, ingericht waar honderden gebruikersvragen over woordkeuze, grammatica, stijl en spelling worden beantwoord door een team van Nederlandse en Vlaamse taaladviseurs die normativiteit koppelen aan realiteitszin. In het eerste kwartaal van 2010 maakten zo'n achthonderdduizend mensen gebruik van Taaladvies.net. De gratis raadpleegbare website www.woordenlijst.org (Groene Boekje) werd in 2009 3,8 miljoen maal bezocht door 1,3 miljoen verschillende bezoekers.

De laatste jaren levert de Taalunie samen met anderen grote inspanningen om te voorkomen dat ontwikkelaars van technologie de gebruikers van het Nederlands over het hoofd zien. Wij willen in het Nederlands kunnen blijven communiceren met de ons omringende digitale apparatuur.

Met de start van een master literair vertalen en met het Expertisecentrum Literair Vertalen draagt de Taalunie bij aan de beschikbaarheid van gekwalificeerde literair vertalers. Wij willen immers in het Nederlands kennis nemen van de literatuur elders in de wereld en we willen de rest van de wereld in contact brengen met onze Nederlandstalige literatuur.

Resultaten van onderzoek naar taalonderwijs maakt de Taalunie toegankelijk via een speciale site, zodat de beschikbare kennis binnen het gehele taalgebied benut kan worden.

Dan hebben we het nog niet gehad over de ondersteuning van het universitaire en niet-universitaire onderwijs Nederlands als vreemde taal waarvoor een Taaluniecentrum in Brussel is geopend. Of over de ontwikkeling van tweetalige woordenboeken met een kleine markt die zonder inspanningen van de overheid nooit gemaakt zouden worden. Of over een nieuwe, actuele literatuurgeschiedenis. Of de steun aan de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) en aan het wetenschappelijk werk van het Instituut voor de Nederlandse Lexicologie.

In dit korte bestek kunnen we slechts een idee geven van de veelzijdigheid van deze middelen. Voor een vollediger beeld moet u naar onze website: www.taalunieversum.org. Daar vindt u ook alle partners die samen met ons de schouders onder al dit werk zetten.

Van meer recente datum zijn de inspanningen van de Nederlandse Taalunie rechtstreeks gericht op jonge mensen. Met de website *De Wereld Van De Nederlandse Taal* (www.dwvndt.org) probeert de Taalunie het enthousiasme voor de Nederlandse taal te prikkelen en te stimuleren. En om te weten wat deze doelgroep beweegt, richtten de verantwoordelijke bewindslieden bij het dertigjarige jubileum in 2010 een internationale Taalunie Jeugdtaalaad voor het Nederlands op. Immers, de toekomst van onze taal is mede afhankelijk van de waardering van de jongeren van nu voor de Nederlandse taal. Zij hebben de sleutel in handen om ervoor te zorgen dat we onze taal ook in de toekomst kunnen blijven gebruiken in alle domeinen van onze samenleving of het nu gaat om ons werk, de wetenschap of amusement.

LINDE VAN DEN BOSCH

www.taalunieversum.org
www.taaladvies.net
www.woordenlijst.org
www.dwvndt.org